1843. No. 3.

DRENTSCHE COURANT.

Dingsdag, den 10 Januarij.

Aan de ingezetenen dezer provincie wordt bekend gemaakt, dat er een dagelijksche Post-bodeloop is opgerigt tusschen *Assen* en *Beilen*, welke in het terugkeeren naar *Assen* deszelfs loop over *Westerbork* zal nemen; dat deze bode 'snamiddags te *drie* uren van *Assen* zal vertrekken en 's avonds te *zes* uren te *Beilen* zal aankomen; dat hij den volgenden morgen om *negen een tweede* uur van *Beilen* zal vertrekken en te *twee* uur des namiddags, weder te *Assen* zal aankomen; alsmede dat er een distributie-kantoor der brievenposterij te *Beilen* is in werking gebragt, en tot distributeur is benoemd *Willem Timmer*, koopman en fabriekant aldaar. Wordende de ingezetenen voorts indachtig gemaakt, dat, overeenkomstig de bestaande verordeningen op het stuk der Rijks-brievenposterij, voortaan alle aan port onderhevige brieven van en naar *Assen*, *Beilen* en *Westerbork*, bij uitsluiting aan den Postbode behooren mede gegeven te worden.

Assen, den 31 Dec. 1842. VAN RANDWIJCK.

De GOUVERNEUR der PROVINCIE *DRENTHE*, brengt bij deze ter kennis van de daarbij belanghebbenden, dat de kohieren der grondlasten, dienst 1843, van de gemeenten *Eelde, Gasselte, Westerbork, Oosterhesselen, Zweelo, Odoorn, Ruinerwold, Vledder, de Wijk* en *Zuidwolde*, voorzien van de bij de wet voorgeschrevene formaliteiten, door tusschenkomst van den Arrondissements-Inspecteur, de betrokkene Contrôleurs en Gemeente-Besturen, aan de Ontvangers ter invordering zijn verzonden, en dat elk belastingschuldige gehouden is, de som voor welke hij ten kohiere is gebragt, binnen de bij de wet bepaalde termijnen, aan handen der Ontvangers, met de invordering belast, te kwijten, bij gebreke waaromtrent hij daartoe zal worden genoodzaakt.

Tevens strekt tot narigt van diegenen, welke vermeenen gegronde redenen van klagte, tegen hunne aanslagen in voormelde kohieren, te hebben, dat zij hunne reclames deswege, *op zegel* geschreven en voorzien van de vereischte bijlagen, bij den Gouverneur kunnen indienen vóór of op den laatsten dag der drie maanden, volgende op den dag van afkondiging, door de Gemeente-Besturen gedaan, en dus op geene reclames zal kunnen worden gedisponeerd, welke *na* dien tijd mogten worden ingeleverd.

Assen, *De Gouverneur voornoemd,*
den 2 Jan. 1843. VAN RANDWIJCK.

De GOUVERNEUR der PROVINCIE *DRENTHE*, brengt bij deze ter kennis van de daarbij belanghebbenden, dat de kohieren van de personele belasting, dienst 1843, van de gemeenten *Assen, Anloo, Vries, Zuidlaren, Eelde, Roden* en *Meppel*, voorzien van de bij de wet voorgeschrevene formaliteiten, door tusschenkomst van den Arrondissements-Inspecteur, de betrokkene Contrôleurs en Gemeente-Besturen, aan de Ontvangers ter invordering zijn toegezonden, en dat elk belastingschuldige gehouden is, de som voor welke hij ten kohiere is gebragt, binnen de bij de wet bepaalde termijnen, aan handen der Ontvangers, met de invordering belast, te kwijten, bij gebreke waarvan hij daartoe zal worden genoodzaakt.

Tevens strekt tot narigt van diegenen, welke vermeenen gegronde redenen van klagte tegen hunne aanslagen in voormelde kohieren te hebben, dat zij hunne reclames deswege, en des verkiezende door tusschenkomst van den betrokken Contrôleur, doch gerigt aan Heeren Gedeputeerde Staten dezer provincie en voorzien van de vereischte bijlagen, kunnen indienen vóór of op den laatsten dag der drie maanden, volgende op den dag van afkondiging door de gemeente-Besturen gedaan, en dus op geene reclames zal kunnen worden gedisponeerd, welke *na* dien tijd mogten worden ingediend.

Assen, *De Gouverneur voornoemd,*
den 2 Jan. 1843. VAN RANDWIJCK.

De Administrateur van 's Rijks Schatkist in de provincie Drenthe, adverteert bij deze, dat, van af den 8 Januarij ten zijnen kantore betaalbaar zijn de Coupons in de Provinciale Geldleeningen van *f* 44,000 en *f* 30,000, verschenen den 1 Januarij 1843.

De Administrateur voorn., VAN SON.

De Administrateur van 's Rijks Schatkist in de provincie Drenthe, adverteert bij deze, dat, van af den 9 Januarij 1843, ten zijnen kantore betaalbaar zijn de pensioenen over de *vierde* drie maanden van 1842.

De Administrateur voorn., VAN SON.

DEN HAAG 6 Jan. In de buitengewone vergaderingen der Commissie van Weldadigheid van 28 en 29 jl., is overwogen het ingezonden ontwerp eener overeenkomst tusschen de Regering en de Commissie, over de zaken der Maatsch. van Weld., en de mededeeling der aanbiedingen, door de Permanente Commissie *officieus* aan den Minister van Binnenl. zaken gedaan, zoo tot overneming van de goederen der Maatsch., als tot opneming van eenige door de Regering aantewijzen personen in de Commissie van Weld. Er is in aanmerking genomen, dat het ontwerp eenzijdig

is met de belangen van de schuldeischers der Maats.; bepalingen behelst, onvereenigbaar met de waardigheid der Commissie; niets bevat nopens de ƒ 600,000, die krachtens het besl. van 17 Jan. 1836 sedert 1841 aan de Maats. door de Regering verschuldigd zijn; nieuwe lasten en eene zoo groote vermindering van middelen inhoudt, dat op dien voet de zaken niet zouden kunnen worden gaande gehouden; dat, daar de Regering in het ontwerp slechts wijzigingen van ondergeschikt belang wil maken, de Commissie, hoezeer gezind, om aan de Regering alle mogelijke waarborgen toetestaan, het bestuur niet langer kan voeren. Waarop met eenparige stemmen besloten is, dat de Commissie de aangeboden overeenkomst niet kan noch mag aannemen; dat zij met 1 Jan. 1843 hare betrekking zal nederleggen, en dat aan de Commissie van Toezigt, als de leden der Maats. vertegenwoordigende, zal worden overgelaten, verder de noodige maatregelen te nemen. Dit besluit is genomen door prins *Frederik* der Nederlanden, de HH. baron *van Pallandt van Keppel*, graaf *v. d. Bosch*, *Faber van Riemsdijk*, *Kol*, *Fabius*, *v. Nes* en *Ruitenschild*; de HH. *Leesberg* en *Kinker* waren verhinderd de vergaderingen bijtewonen. In den brief, waarbij dit besluit aan den Minister van Binnenl. zaken is berigt, wordt gezegd, dat het aangeboden ontwerp bepalingen inhoudt, geheel onvereenigbaar met het denkbeeld van een Bestuur, toevertrouwd aan eene Commissie, die voorgezeten wordt door een koninklijk prins en bestaat uit leden, die, alleen om het Vaderland nuttig te zijn, jaren lang veelvuldige werkzaamheden zich hebben laten welgevallen; dat aan de Commissie de noodige middelen niet worden verleend, om de zaken gaande te houden, en zij daarom het contract, dat de Regering verlangt in de plaats te stellen van hare uit het besluit van 1836 voortvloeijende verpligtingen, niet kan aannemen; dat zij, evenmin als men van haar zou willen vergen, het onuitvoerlijke op zich te nemen, in den weg wil staan aan de verwezenlijking van andere, van haar gevoelen verschillende denkbeelden. De hr. *Kol* gaf ten slotte te kennen het voornemen, om van den Minister de gelden te vragen, die de Maats. nog bij de Regering tegoed heeft, ten einde tot de rentebetaling op 1 Jan. 1843 geheel in staat te zijn. De vergadering behield zich voor, om in eene den 31 te houden bijeenkomst, de verdere maatregelen te nemen, die hare aftreding noodig zou kunnen maken.

De Commissie van Toezigt, de kennisgeving der Commissie van Weld. ontvangen hebbende, was van oordeel, dat het beramen van maatregelen voor het verder beheer van de zaken der Maats. geheel lag buiten den kring der werkzaamheden, haar bij het Regl. opgedragen, en heeft deze meening aan den Minister van Binnenl. zaken en aan het hoofdbestuur der Maats. medegedeeld, waarop derzelver leden uiteengegaan zijn. De Min. heeft aan de beide Commissiën tekennengegeven, dat de Regering zich met het beheer der Maats. van Weld., als eene particuliere instelling, niet kan of mag belasten, dat zij alleen voor de belangen des Staats waken moet en die zorg niet zal uit het oog verliezen. Sedert 1 Jan. worden, zegt men, de zaken dier instelling waargenomen door drie harer ambtenaren, die bij het hoofdbestuur zijn werkzaam geweest.

— De Tweede Kamer der Stat. Gen. zal den 16 ek. hare werkzaamheden hervatten.

Te Utrecht is, 80 jaar oud, overleden de door hare geschriften algemeen bekende *Petronella Moens*; zij was sedert hare vroegste kindschheid blind.

Omtrent het ongeluk te Westzaan verneemt men het volgende: Reeds vroeger werd aan de fundamenten des torens eenige uitwijking bespeurd; een zwaar raam werd rondom dezelve geslagen, maar evenwel zag men in het begin van het jaar 1842 den toren boven meer en meer van de kerk afwijken en onder aan eene zijde dieper in den grond zakken, en, terwijl een deel der grondslagen stand hield en een ander deel uitweek, het zware gebouw op het eerste, als op eene as draaijen. De herstelling der fundamenten werd aanbesteed; onder de voorbereidende werkzaamheden nam de verzakking en afwijking zigtbaar toe, zoodat velen ongerust werden, maar de aannemer sloeg, om zijne gerustheid te bewijzen, en aan anderen mede te deelen, zijne woning vlak naast den toren op. Den 31 Dec. week binnen 4 uren de toren ruim 2 strepen verder van den nok des kerkdaks en zonk aan de andere zijde 1½ steen dieper in den grond, zoodat ieder schuwde nabij den toren zich te wagen en op oudejaarsavond de dorpsherberg, die niet ver van denzelve gelegen is, bijna ledig was. De bewoners van het later verpletterd huis werden ook op het gevaar, waarin zij verkeerden, opmerkzaam gemaakt. Den 1 Jan. smorgens toen de torenklok half 9 sloeg, hoorde de opzigter, die de opborrelingen van het welwater uit de fundamenten moest waarnemen, in den toren een vreemd gedruisch; hij vlugt en heeft pas 20 schreden gedaan, of het gevaarte stort neder met donderend geraas, verplettert het nevensstaande huis en perst het in den moerassigen grond, zoodat er geen spoor van overblijft. Door den schok scheurt van het nabij gelegen weeshuis een muur vaneen, een ander stort neer. Eene vaart van ruim 12 voet breed, die langs het verpletterd huis liep, is plotseling gedempt en eene daarin liggende schuit over een hek op het land geslingerd. Van de 8 omgekomenen zijn nog slechts 3 lijken met veel moeite onder het puin weggehaald; men vond den huisvader en moeder in elkanders armen liggende, met onkenbare gelaatstrekken, overigens uiterlijk ongeschonden maar sporen toonende van sterke inwendige kneuzingen. De toren had een om-

vang van 36 voet in het vierkant; het metselwerk was onder 9 en boven 7 voet dik; het steenen gebouw was ruim 200 voet hoog. Het jaar zijner stichting is onbekend; doch zijn ouderdom wordt door velen op 1000 jaar geschat. De nabij staande kerk is meermalen vernieuwd, maar de toren weerstond alle geweld des tijds en der menschen. De Spaanschen poogden vruchteloos het gevaarte te vernielen, dat den Geuzen tot verspiedingsplaats diende.

In eenen brief uit Catania d.d. 15 Dec., in een Duitsch blad leest men: »Boven onze hoofden bruist de vuurbrakende krater, ondergang en verderf dreigend, en terwijl de aarde onder onze voeten beeft, genieten wij al de schoonheden der natuur. Wel hadden wij eenige dagen regen; de Etna echter, onverpoosd voortwerkend, nu vuurkolommen, dan een dikken asch- en zandregen, dan stroomen gloeijende lava en hoopen uitgebrande sintels, dan wolken, groot als werelddeelen, zwart en dik als het eeuwige verderf, uit zijne onderaardsche fornuizen opzendend, was elken morgen met een sneeuwzoom omgord en vertoonde een wonderschoon, eenig gezigt, hier de weligste plantenwereld en ginds het beeld der vernieling. De lava heeft, naar ik verneem, dusver geen bewoond of bebouwd punt bereikt; de stroom, ongeveer 600 voet breed, en 18 a 20 voet hoog, beweegt zich in honderde kronkelingen, over hoogten en laagten, tusschen heuvels en andere lavabergen langzaam voort, door geen sterken toevloed van boven voortgestuwd, en schijnt zich te willen verdikken en verkoelen. Het gerommel van den berg hoort men duidelijk op een grooten afstand, maar te Catania zelf niet; wel bespeurt men hier van tijd tot tijd ligte aardschokken, welke in de hooger op den berg liggende plaatsen de inwoners uit de huizen jagen. De regen heeft slechts weinige dagen geduurd; nu hebben wij liefelijk lenteweder en de planten dragen knoppen en bloesems, rozen en viooltjes bloeijen in de open lucht. Vele vreemdelingen komen het ontzagwekkend natuurverschijnsel hier van nabij bezien."

In een der westelijke graafschappen van Engeland was onlangs een 19jarig meisje, dat bij een predikant diende, plotseling gestorven. Men opende het lijk, en de geneeskundigen bevonden, dat zij overleden was aan een aderspat (*aneurisme*), teweeggebragt door te digt rijgen van haar corset. Het ten gevolge dezer uitspraak opgemaakte verdict der *Coroners* of gezworen lijkschouwers luidde: dat *Jane Fowler* gestorven was door hare coquetterie.

Delft 4 *Jan.* Heden is de koninklijke akademie alhier ingewijd. Te 12 ure reden ZM. en de prins van Oranje onze stad binnen, en begaven zich kort daarna, vergezeld van Hds. adjudanten en gevolgd door onderscheiden ministers, leden van den Raad van State, overheden dezer stad en de ambtenaren bij de akademie, naar de zaal achter het gebouw der akademie; daar was een troon opgerigt en vele genoodigden vereenigd, terwijl de kweekelingen der school aan weerszijden van den troon geschaard stonden. ZM. nam plaats op den troon en de prins van Oranje, beschermheer der akademie, aan ZrMs. linkerzijde. De minister van Binnenl. zaken hield eene aanspraak, vooral over het doel dezer stichting. Deze werd beantwoord door den directeur der akademie, den staatsraad *Lipkens*. ZM. onderhield zich daarop minzaam met den minister, den directeur en de hoogleeraren, en verliet toen de zaal. De plegtigheid der inwijding werd gevolgd door een collation, in een der vertrekken van het akademiegebouw, waaraan ZM. en ZKH. deelnamen, die zich vervolgens andermaal naar de Teekenzaal bij de jongelieden begaven, dezen en genen vriendelijk toespraken, en ruim 2 ure het gebouw verlieten. ZM. verliet de stad. ZKH. woonde heden avond eene buitengewone voorstelling in den schouwburg bij, waarin Mejufvrouw *Iburg*, in het karakter van Delfts Stedemaagd, 4 copletten zong, getiteld *hulde aan Neerlands Kroonprins, als beschermheer der koninklijke akademie te Delft*. Daarna doorreed ZKH. de stad, die prachtig verlicht was, en keerde laat in den avond naar de residentie terug.

Assen 9 *Jan.* Het Hof van Drenthe heeft in de zaak van *W. Oltens* van Rolde, beschuldigd van den brand, die 7 Maart 1842 twee huizen te Rolde in de asch gelegd heeft, moedwillig aangestoken te hebben, eergister arrest uitgesproken. Drie dagen waren aan de openlijke debatten besteed, en 31 getuigen, zoo vóór als tegen den beschuldigde, in deze gewigtige zaak gehoord. Mr. *J. Oosting* verdedigde den besch. met al de belangstelling, die het zwaarwigtige der aanklagt eischte; hij drong vooral aan, dat bij de ontkentenis van den besch. de daadzaken, die hem het meest bezwaarden, nml. dat hij eenige minuten vóór het uitbarsten van den brand, zich met eene brandende turfzode nabij de plaats, waar de brand ontstond, zou hebben bevonden, dat hij voor het verzwijgen hiervan geld zou beloofd hebben enz., verklaringen waren van enkele op zich zelve staande getuigen of van dezulken, die om bijzondere redenen niet verheven waren boven alle verdenking. Het Hof heeft verklaard, dat hoeveel en groot bezwaar het onderzoek der zaak ook tegen den besch. had opgeleverd, het evenwel niet volledig wettig en overtuigend was bewezen, dat de brand moedwillig aangestoken en door den besch. gesticht was. De besch. was uit hoofde van ziekte niet bij de uitspraak van het arrest tegenwoordig; hetzelve werd hem in de gevangenis door 's Hofs griffier voorgelezen, waarna hij in vrijheid gesteld is.

De helft der zich in het huis van Arrest en Justitie alhier bevindende gedetineerden zijn 5 jl. overgebragt naar het nieuw gebouwde Huis van Arrest en Justitie alhier; terwijl ook allen, die voortaan zullen

worden gearresteerd, in het laatstgenoemde gebouw zullen worden opgesloten. Deze maatregel heeft, daar anders de nieuwe gevangenis eerst in het voorjaar zou zijn ingebruik gesteld, moeten worden genomen om de opeenhooping van menschen in het oude en betrekkelijk kleine gebouw te verminderen, waaraan het bestaan binnen hetzelve van een groot aantal zieken moet worden toegeschreven.

In 1842 zijn te Meppel geboren 216 kinderen, 101 van het mannelijk en 115 van het vrouwelijk geslacht, waarvan 6 onechten; overleden 175 menschen, 83 van het mannelijk en 92 van het vrouwelijk geslacht; 42 personen hebben zich binnen die gemeente met der woon nedergezet en 8 dezelve verlaten, zoodat de bevolking, welke 1 Jan. 1842 bedroeg 6577 zielen, met 75 is vermeerderd, en 1 Jan. jl. 6652 bedroeg. Er zijn 44 huwelijken gesloten.

— ZM. heeft bij besl. van 30 Dec. jl. n° 75, aan de Roomsch-Catholijke ingezetenen van de Zandberg, gemeente Odoorn, prov. Drenthe, en van Onstwedder-Mussel, gemeente Onstwedde, prov. Groningen, op het daartoe gedaan verzoek, vergund, eene afzonderlijke kerkelijke gemeente uittemaken, onder toekenning van een Rijks subsidie voor den bouw eener kerk en pastorij aldaar van *f* 5800, en van eene jaarwedde voor den bij die gemeente te benoemen pastoor van *f* 800.

— In den vroegen morgen van den 5 jl. is de postillon *M. Timmer*, rijdende van Steenwijk naar Meppel, $\frac{1}{4}$ uur van Steenwijk aangevallen door 2 manspersonen; de een hield het paard vast, de andere klom op de postkar en bragt den postillon verscheiden krachtige houwen met een mes toe, die echter ten gevolge der stompheid van het mes, alleen zijn buis en muts doorsneden. De postillon was slechts met een mes gewapend; het gelukte hem den aanrander door schoppen van de kar te werpen, na hem met zijn mes zoodanig gewond te hebben, dat de straatweg er bloedige sporen van droeg. De postillon begon nu om hulp te roepen, waarop de beide aanvallers de vlugt namen.

— Bij vonnis der Arrond. Regtb. te Zwol van 28 jl. is, overeenkomstig de conclusien van het O. M. de hr. *de Jaeger*, verveener aan de Dedemsvaart, goed opposant verklaard tegen den door 's Rijks ontvanger te Avereest gedanen aanslag wegens turf-accijns, en alzoo de administratie in het ongelijk gesteld in hare wijze van berekenen van den turfaccijns. Deze uitspraak is hoogst belangrijk voor alle verveeners, als eene uitlegging der wet bevattende, volgens welke zij $\frac{1}{3}$ minder turfaccijns moeten betalen, dan dusverre van hen gevorderd is.

Gasselte 2 Jan. Uit het beroerens gemaakt 3tal van predikanten, waarop geplaatst waren: *Heerspink* te Kolderveen, *Huisinga* te Grootegast, en *Schultis* te Sleen, ds. *J. B. Heerspink* door de eigenerfden benoemd, en door den kerkeraad, naar Kerkorde beroepen zijnde tot predikant alhier, kunnen wij melden, dat Z.W.Ew. die beroeping, na beraad, onder inwachting van de noodige approbatiën, heeft aangenomen.

— De hr W. H. Warnsinck Bz., komt in den *Tijdgenoot* op tegen het door Dickens [zie ons n. 104] geschrevene over het *Pennsylvanische* gevangenisstelsel. »Zijne stellingen," zegt de hr. W., »zijn onnaauwkeurig, geheel overeenkomende met de verkeerde begrippen, die hij zich van het *Boetestelsel*, op den naam af, heeft gelieven te vormen, en zoo als hetzelve in den aanvang en bij wijze van proefneming bestond. Ware dat stelsel niet sedert veranderd, gewijzigd en verbeterd, dan zouden wij met den schrijver instemmen. Thans doen wij dit niet. Hij bezocht, volgens zijn reisverhaal, slechts eens eene daarnaar ingerigte gevangenis, en het afkeurend oordeel, na een vlugtig bezoek van eenige uren uitgesproken, geldt niets bij ons tegen een stelsel, tot welks beschouwing bevoegde beoordeelaars maanden en jaren besteed en waarvóór zij boekdeelen geschreven hebben. Geene kennis, grondig onderzoek en waarheidsliefde, maar de verbeelding en een kwalijk geplaatst medelijden, hebben den romanschrijver hier geleid. — Wanneer men den physieken toestand der bevolking eener gevangenis gadeslaat, onverschillig welk stelsel in dezelve is aangenomen, dan is het in den regel, dat de sterfte in een kerker betrekkelijk grooter moet zijn, dan in de gewone zamenleving. De ervaring bevestigt dit dan ook. En nu vinden wij in de *Neue Jenaische Allg. Litt. Zeitung* van 3 Aug. jl. eene opgave, waaruit blijkt, »dat, op eene vrije bevolking van 10,000 menschen een bepaald cijfer voor de sterfte zijnde aangenomen, dat cijfer, in evenredigheid, in de volgende verhouding wordt overtroffen:

in de *Pennsylvanische* gevangenissen met		25,
in die naar het stelsel van *Auburn*	»	99,
in die naar het oude stelsel	»	124,

en dat, wat de *recidieven* of gestraften wegens herhaling van misdrijf betreft, van de honderd ontslagenen weer in hechtenis kwamen:

in de *Pennsylvanische* gevangenissen	9,
in die naar het stelsel van *Auburn*	13,
in die naar het oude stelsel	27.

Zulke resultaten mogen voor den onbevooroordeelden en waarheidlievenden menschenvriend genoeg zijn. *Arithmetische bewijzen* doen meer af, dan poëtische schilderingen."

⁂ Mr. *J. Rengers Hora Siccama*, Notaris te Hoogezand, zal, ten versoeke van Mevrouw de weduwe mr. *M. van der Tuuk*, te Veendam, en consorten, op maandag den 23 Januarij 1843, des avonds *precies* 5 uren, ten huize van *R. W. te Velde*, te Kiel-Windeweer, publiek verkoopen:

Al derzelver perceelen VAST GOED, gelegen op de Groeve, gemeente Zuidlaren, benevens 2 à 3 BUNDERS HOOILAND, gelegen onder Onnen, gemeente Haren. Nadere informatiën te bekomen ten kantore van

Mr. J. RENGERS HORA SICCAMA.

Amsterdam, 7 Jan. Werk. sch. $2\frac{1}{2}$ pct. $52\frac{1}{16}$ a $\frac{5}{16}$; dito 5 pct. $101\frac{1}{16}$ a $\frac{1}{4}$; am.-synd. $4\frac{1}{2}$ pct. $95\frac{1}{8}$ a $\frac{1}{4}$; handelm. $130\frac{1}{4}$ a $\frac{3}{4}$

Te *Assen*, bij van Gorcum & Comp., Provinciale Drukkers.